

Talousvaliokunta 02.09.2026 klo 11.00 / K 3/2026 vp Hallituksen vuosikertomus 2025

TEM:n asiantuntijalausunnot

Kaivoslain muuttaminen HE 126/2022 VP – EV 295/2022 VP

1. Eduskunta edellyttää, että kaivoslupan ja ympäristölupan yhteensovittamisesta edistetään. Lupaprosessien yhteensovittamisessa tulee turvata prosessin nopeus, sujuvuus ja ennakoitavuus ympäristötavoitteita vaarantamatta.

Ympäristöministeriön yhden luukun lainsäädäntöhankkeen tavoitteena on ollut valtakunnallisen lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisen mallissa sujuvoittaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä ja valmistella yhden luukun palvelua edistäviä lakeja. Kaivoslain mukaisia lupia ei sellaisenaan käsitellä Lupa- ja valvontavirastossa, mutta kaivoslain mukaisten lupakäsittelyjen yhteensovittaminen kokonaisuuteen on pyritty varmistamaan. Työ- ja elinkeinoministeriön virkakunta seuraa uudistuksen vaikutuksia myös kaivostoimintaan ja sen lupamenettelyihin. Joulukuussa 2024 julkaistun kansallisen mineraalistrategian toimenpiteissä on lupamenettelyjen sujuvoittamisen osalta tunnistettu erikseen seuraava toimenpide:

Toimenpide: Edistetään lupamenettelyjen sujuvoittamista

Seurataan lupamenettelyjen sujuvoittamistoimien vaikutusta lupaprosessien sujuvuuteen ja laatuun ja parannetaan lupaviranomaisten välistä yhteistyötä. Käynnissä olevien uudistusten toteutumisen jälkeen arvioidaan kaivostoiminnan käynnistämisen lupajärjestelmä kokonaisuutena. Esitetään lainsäädäntöön ja ohjeistukseen mahdolliset tarkennukset lupajärjestelmän sujuvuuden, laadun, selkeyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi. Selvitetään kompensatiomahdollisuuksia lupamenettelyissä.

Strategiassa tunnistettuja toimenpiteitä toteutetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

2. Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö yhteistyössä selvittävät, tulevatko kaivannaisjäteasetuksen mukaiseen jätehuoltosuunnitelmaan sisältyvät toimet riittävästi huomioiduksi jätevakuumessa ja miten jätehuoltosuunnitelma voidaan paremmin huomioida kaivoslupaprosessissa.

Kansallisen mineraalistrategian toimenpiteissä on tunnistettu tarve kehittää kaivosten vakuusjärjestelmää huomioiden eduskunnan lausuma EV 295/2022 vp. Työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö ovat ryhtyneet eduskunnan lausumasta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Valtioneuvosto antoi joulukuussa 2025 uuden asetuksen kaivostoiminnasta, jolla pyritään osaltaan edistämään myös lupaviranomaisten lähtökohtia arvioida vakuuksien tasoa määrittelemällä nykyistä tarkemmin säädöstasolla kaivoslain alaan kuuluvat kaivosten jälkihoitotoimenpiteet. Selkeämmällä sääntelyllä pyritään vähentämään tulkintaepäselvyyksiä kaivoslain mukaisen vakuuden kattamien toimien ja jätevakuuden kattamien toimien välillä. Asetus tuli voimaan vuoden 2026 alussa, ja kaivosviranomaisen soveltaa sitä toiminnassaan.

Kaivostoimintaan kohdistuvien vakuuksien kehittäminen jatkuu työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä.

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi kaivoslain ja muun lainsäädännön kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskevan sääntelyn toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valmistelee muutosehdotukset sääntelyn kattavuuden turvaamiseksi.

Kaivoslain uudistuksen yhteydessä Eduskunnan talousvaliokunta lisäsi lakiin kansallista turvallisuutta koskevia säännöksiä. Osana VN tutkiva kokonaisuutta on käynnistynyt hanke kaivoslain uudistuksen vaikutusten arvioimiseksi. Tutkimuksessa on tarkoitus esittää myös kehitysehdotuksia lainsäädäntöön. Tutkimus on edennyt aikataulussaan ja sen on määrä valmistua vuoden 2026 lopussa.

Valtioneuvosto antoi uuden valtioneuvoston asetuksen kaivostoiminnasta vuoden 2025 joulukuussa ja asetusta astui voimaan vuoden 2026 alusta. Valmistelussa huomioitiin puolustusministeriön näkemyksiä ja asetusta päivitettiin niiltä osin, kun asetuksessa säädetään lupa-asiaa koskevan lausunnon pyytämisestä kansallisen turvallisuuden kannalta merkityksellisissä tilanteissa. Kaivosviranomaisen soveltaa voimassa olevaa asetusta toiminnassaan.

4. Eduskunta edellyttää, että uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia arvioidaan ympäristönsuojelun tason parantamisen, kaivosten toimintaedellytysten sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien osalta.

Osana VN tutkiva kokonaisuutta on käynnistynyt hanke kaivoslain uudistuksen vaikutusten arvioimiseksi. Hankkeen tavoitteena on laatia tutkimus eduskunnan vastauksen EV

295/2022 vp ja hallituksen esityksen HE 126/2022 vp mukaisesti muun muassa siitä, miten kaivoslain uudistus on vaikuttanut sääntelyn toimivuuden, ympäristönsuojelun tason parantamisen, kaivosten toimintaedellytysten ja paikallisen hyväksyttävyyden sekä vaikuttamismahdollisuuksien kannalta. Lisäksi arvioinnin yhteydessä tarkasteltaisiin kaivosalaa koskevien muiden samanaikaisesti toteutettujen lainsäädäntöhankkeiden yhteisvaikutuksia. Tutkimuksessa on tarkoitus esittää kehitysehdotuksia lainsäädäntöön. Tutkimus on edennyt aikataulussaan ja sen on määrä valmistua vuoden 2026 lopussa.

Teo Kangaspunta, johtava asiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta annetun lain 4 pykälän muuttaminen ja 8 pykälän väliaikainen muuttaminen HE 57/2020 vp – EV 47/2020 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa aktiivisesti ja tarkoin valtion erityisrahoitusyhtiön vastuiden kehitysuraa ja laatii talousvaliokunnalle selvityksen sekä tarvittaessa valmistelee lainsäädäntöön muutokset, joilla varmistetaan valtuuksien tarkoituksenmukainen taso ja kehityssuunta viimeistään syysistuntokaudella 2022.

Ponnen kohteena oleva pykälä on Finnveran kokonaislainsäädäntöuudistuksen (laki valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä 30.12.2025/1458) yhteydessä kumottu, minkä vuoksi asiassa ei ole lausuttavaa.

Uudistetussa laissa on kumottu aiemmin seurannassa ollut Finnveran kotimaan valtuuksien koronapandemian aikainen nosto. Uuden lain myötä jako kotimaan ja viennin valtuuksien välillä on 10 mrd ja 40 mrd. Asiaa on käsitelty kattavasti eduskunnassa PeV/TaV vuonna 2025.

Inkalotta Nuotio-Osazee, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta VNS 1/2025 – EK 30/2025 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa vuoden 2026 loppuun mennessä eduskunnalle selvityksen teollisuuspoliittisen selonteon painopisteiden mukaisten toimenpiteiden etenemisestä sekä niiden rahoituksesta.

Hallitus antoi 27.3.2025 eduskunnalle valtioneuvoston selonteon teollisuuspolitiikasta, joka perustuu työ- ja elinkeinoministeriön johdolla yhteistyössä sidosryhmien kanssa laadittuun teollisuuspoliittiseen strategiaan. Selonteossa tarkastellaan teollisuuspolitiikkaa neljän avainkysymyksen kautta, joihin vastaamiseksi on määritelty toimenpiteitä seitsemän tavoitteen alle. Selonteko perustuu ensisijaisesti horisontaalisiin, uudistumista tukeviin toimenpiteisiin, joilla kohennetaan teollisuuden yleisiä toimintaedellytyksiä ja vaikutetaan yritysten toimintaympäristöön toimialasta riippumatta, vääristämättä markkinoiden toimivuutta.

Avainkysymykset	Tavoitteet
Investointien saaminen Suomeen	Kehitämme toimintaympäristön kilpailukykyä investointien houkuttelemiseksi
Vakiintuneiden teollisuudenalojen uudistuminen	Tehostamme julkista rahoitusta yksityisen rahoituksen vivuttamiseksi
Uusien kasvualojen vahvistaminen	Kasvatamme arvonalisää ja tuottavuutta panostamalla aineettomaan pääomaan
Osaajien saatavuuden varmistaminen	Luomme kasvua tutkimuksesta, innovaatioista ja kansainvälisistä verkostoista
	Hyödynnämme puhtaan siirtymän sekä bio- ja kiertotalouden mahdollisuudet
	Panostamme logistiikkaan, infrastruktuuriin ja teollisiin keskittyisiin
	Varmistamme osaavan työvoiman saatavuuden

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa teollisuuspoliittisen selonteon mukaisten toimenpiteiden etenemistä ja antaa eduskunnan edellyttämän selvityksen vuoden 2026 loppuun mennessä.

Antti Valle, teollisuusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Laki fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta HE 119/2024 vp – EV 169/2024 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa päästöoikeuden hintatason kehittymistä sekä valmistelee erilaisia kompensointiratkaisuja vastaamaan tilanteeseen, jossa päästöoikeuden hinta nostaa polttoaineiden hintaa kohtuuttomasti.

Päästöoikeuksien palautusvelvoitteen alkua on fossiilisen polttoaineen jakelun päästökauppajärjestelmässä (ETS2) siirretty vuoteen 2028 osana eurooppalaisesta ilmastolaista saavutettua sopua. MMM:n asettaman ETS2-hyvitysjärjestelmää valmistelevan työryhmän 22.5.2026 valmistunut muistio selvittää kompensointiratkaisuja kansallisen soveltamisalan laajennuksen alaisille toimialoille. Ammattidieselin valmisteluhanke on käynnissä, ja HE arvioidaan annettavan eduskunnalle syysistuntokauden 2026 aikana.

Juhani Tirkkonen, teollisuusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö